

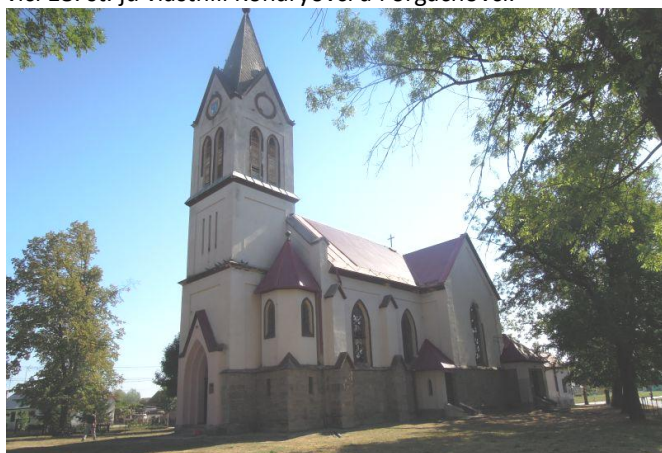
ročník 22 regionálny mesačník číslo 10 október 2012

PREDSTAVUJEME MESTÁ A OBCE NOVOHRADU

NOS Lučenec v rámci monitoringu miest a obcí regiónu uvádza cyklus „*Predstavujeme mestá a obce Novohradu*“. Ide o reportáže zamerané na oblasť miestnej kultúry. Pokračujeme obcami: Trenč a Točnica

História: Prvá písomná zmienka pochádza z roku 1327 ako **Theurinch** a v tomto roku si obec pripomína 685. výročie. Ďalšie pomenovanie obce boli: Turinch, Alсотurynch, Felsuturynch (1368), Terreawchyn (1379), Trnčow (1808), Terinč (1920), maďarsky Törincs. Dnešný názov Trenč sa používa od roku 1927. Obec v minulosti patrila viacerým rodom - Záh, Ákošovci, Méhi. V r. 1481 bola majetkom Sághyiovcov, zemepánom obce bol v r. 1548 Zigmund Balassa. V prvej polovici 18. st. ju vlastnili Koháryovci a Forgáchovci.

Prvý **rímsko-katolícky kostol** bol postavený v polovici 18. storočia. Nový kostol začali stavať r. 1921 a vysviacka sa konala 19.11.1923. Patrónkou kostola je sv. Alžbeta.

V blízkosti kostola sa nachádza **kaplnka** sv. Jozefa z roku 1897, postavili ju predkovia rodín **Ottmár**, v r. 1958-59 previedol Ján Ottmár jej obnovu z vlastných finančných prostriedkov. Prvá cirkevná škola bola otvorená r. 1880 s vyučovacím jazykom maďarským. **Csemadok** bol založený v r. 1949, jeho činnosť bola zameraná hlavne na založenie divadelného súboru a na zachovanie tradícií, najmä fašiangov-

vých a obaračkových slávností. „*Husie pierko*“ bol názov ich prvej divadelnej inscenácie. V obci nemali kultúrny dom, preto v decembri 1967 kúpili rodinný dom od Samuela Apku a prestavali ho na kultúrny stánok. Divadelníci z Trenča boli známi nielen v susedných obciach, ale aj v dedine Litke v Maďarsku. Na okresnej súťaži v Bušinciach získali 1. miesto. Vedúcimi divadelného súboru boli učiteľ **Ján Bednár** a **Ján Ottmár**. Členovia Csemadoku založili kapelu a vedúcim hudby bol učiteľ **Ján Kyseľ**.

V histórii obce Trenč sa spomínajú aj dve kritické obdobia. Prvé bolo v roku 1962, kedy bol vydaný stavebný uzáver na výstavbu rodinných domov. Druhé začalo v r. 1970 stratou samostatnosti a pripojením obce do Veľkej nad Ipľom, čím sa väčší rozvoj obce zastavil na 19 rokov, teda až do r. 1989.

Súčasnosť:

Trenč leží na pravom brehu rieky Ipľ a patrí do mikroregiónu Velické Jazerá. Má 449 obyvateľov a k obci patrí osada **Rároš** a pustatina **Šára**.

Starostkou je **Mária Bednárová**. Podľa jej slov, aj napriek vysokej nezamestnanosti a celkovému zloženiu obyvateľstva, postupne sa im darí nielen organizovať rôzne aktivity, ale aj realizovať práve prebiehajúcu rekonštrukciu budovy obecného úradu. Tento bol otvorený v roku 1990. V budove, kde sídli sa nachádza aj **kultúrny dom** a jedna trieda ZŠ. V osobitnej budove má sídlo ZŠ 1.-4. ročník, riaditeľkou je PhDr. Mgr. Veronika Tóthová. Okrem toho je v obci aj MŠ, ktorej riaditeľkou je Zuzana Szoóová. Udržanie škôl v takejto malej obci si rozhodne zaslúži obdiv, predovšetkým samotnej starostky. Obci sa darí získavať finančné prostriedky prostredníctvom grantových programov z eurofondov. V r. 2011 získali z MK SR 800,- eur, no úspešní boli aj v tomto roku. Podarilo sa im získať 400,- eur na podujatie organizované pre národnostné menšiny. Prvý októbrový víkend, presnejšie v sobotu 6. 10. 2012, budú organizovať **Deň Rómov** a zároveň si pripomenú aj **Deň obce**, čiže už spomínané 685. výročie prvej písomnej zmienky.

Pokr. zo str. 1

Obecný úrad

Deň Rómov

Okrem toho organizujú tradičné podujatia – maškarný ples vo februári, stavenie mája, Deň detí, stretnutie s dôchodcami v rámci mesiaca úcty k starším a príchod Mikuláša. Každoročne obec zorganizuje výlet, naposledy navštívili mesto Eger v MR a všetkým sa to páčilo.

Väčšinu aktivít organizujú v **kultúrnom dome**, v letnom období využívajú aj záhradu za obecným úradom, toto miesto nazvali **park**, čo dokazuje aj vstupná brána do areálu.

Významným rodákom je akademický maliar **Antal Berecz**, žijúci v Nemecku, ale svoju tvorbu pod názvom „Výber z diel 1954-2010“ vystavoval vo viacerých mestách aj na Slovensku, dokonca aj v Lučenci. Z tradičných remesiel sa zachovalo v obci ešte kamenárstvo, venuje sa mu **Hlavaj Štefan** a vyrába najmä náhrobné kamene a pomníky. Z prírodných zaujímavostí je možné spomenúť **jaskyňu**, zaregistrovali ju lučenský jaskyniari v roku 1999. Medzi obcami Trenč a Veľká nad Ipľom sa nachádza prírodná rezervácia CHKO **Dálovský močiar**, vyhlásená v roku 1999.

Ide o významnú lokalitu mokraďovej vegetácie v povodí Ipľa. V osade Rároš bol v minulosti postavený železný most cez rieku Ipľ, ale koncom vojny bol zničený. Nový **most** spájajúci slovenskú osadu Rároš s maďarskou obcou Ráospuzsta bol otvorený koncom roka 2011. Bol vybudovaný za účelom rozvoja cestovného ruchu, spolupráce Maďarska a Slovenska na rozvoji prihraničného regiónu.

Všetky informácie sú uverejňované na webovej stránke – www.trenc.sk. O obci bola vydaná dvojjazyčná publikácia pod názvom „**Trenč – Tórcs 1327-1997**“, ktorej autorom je Tibor Ottmár a vydal ju Obecný úrad pri príležitosti 670. výročia prvej písomnej zmienky.

Zdroj: Tibor Ottmár: Trenč – Tórcs 1327-1997, www.trenc.sk, M. Drobný, F. Radinger: Viete, že...

História: Prvá písomná zmienka je v kráľovskej listine z roku 1467 ako **Thosoncza** a v roku 2012 si pripomíname 545. výročie. Etymologické názvy Toša, česky Tošov, srbochorvátsky Tošiči majú slovanský pôvod. Od významu točiť, otáčať sa (viedla sem „točená“ cesta). Maďarský názov obce **Tósár**, používaný len od začiatku 20. storočia, v preklade znamená jazero – blato (v strede obce bola niekedy priehlbina s blatom). Názov Točnica je údajne od roku 1808 a trvale sa používa od roku 1919. Historický symbol obce tvoril lemeš, čerieslo a dva klasy. Takto ho opisuje 31. marca 1863 richtár obce Pavol Salai slúžnemu, ktorý túto informáciu postúpil do Krajského archívu v Budapešti. Točnica bola jednou z mála obcí, ktoré svoj historický znak používali ešte aj za prvej republiky. V roku 1598 bol zemepánom Točnice Žigmund Balaša a v roku 1660 Imrich Balaša. Točnica patrila pod Divínske panstvo.

Medzi kultúrne pamiatky a pamätihodnosti obce patrí **kostol evanjelický** klasicistický z roku 1806. **Zvonica** drevená bola vyhotovená v roku 1791. Podľa školskej kroniky v r. 1873 bola zvonica na drevených valcoch presunutá vyššie od kostola na miesto, kde sa nachádza aj v súčasnosti.

Pokr. str. 3

Evanjelický kostol

Zvonica

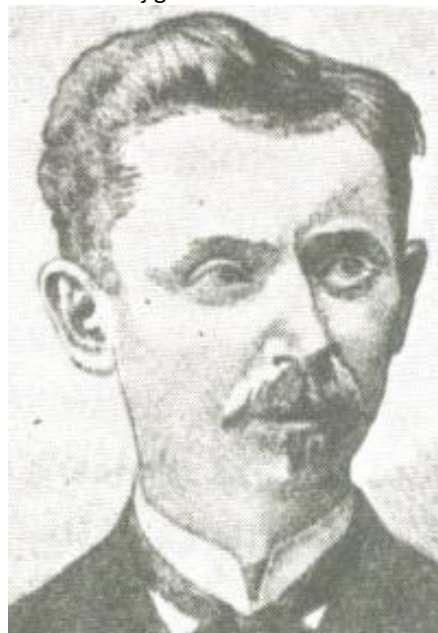
Medzi pamätihodnosť patrí **pamätná tabuľa** Kolomana Banšella, odhalená v roku 1969.

K pamiatkam obce sa zaraďuje budova bývalej evanjelickej školy z roku 1770. Obecný úrad bol vybudovaný v jubilejnom roku 1928 (10. výročie vzniku ČSR), slávnostne otvorený 28. októbra 1928. Vysadené boli tri lipy pred kostolom. Od roku 1933 sa viedla Obecná kronika Točnice (v súčasnosti sa nevie, kde sa nachádza). V obci Točnica bola tehelňa, ktorá patrila Hallerovcom, v prenájme ju mal Michal Kováč. Obyvatelia sa zaoberali kolárstvom a debnárstvom, v minulosti sa v obci vyrábali metly. Potravné družstvo bolo v Točnici založené 17. novembra 1929, malo vlastnú budovu so sálou a javiskom pre diva-

delné hry. V Točnici v roku 1928 bola založená Slovenská evanjelická jednota a 12.5.1929 mala posviacku svojej zástavy, mládež pri tejto príležitosti zahrala divadelnú hru „*Čertov mlyn*“. Dňa 6. 1. 1929 uviedli divadelné predstavenie „*Slobodní manželia*“ a čistý zisk venovali na zakúpenie vecí pre javisko. Vtedy bol založený aj Spevokol, predstavil sa piesňou „*Hrad prepevný jest Pán Bůh náš*“. Ešte 2.2.1929 odohrali ďalšiu hru „*Ob-rúsok, prestri sa*“.

Z osobností si pozornosť zaslúži točnický rodák **Koloman Banšell**, básnik, publicista, priekopník umeleckého realizmu. Nemal ešte ani rok, keď sa jeho rodičia presťahovali do Maškovej. Preto používal pseudonym Maškovský, ale aj Mejulim či Peketelný. Už počas štúdia na slovenskom gymnáziu v Revúcej pracoval v študentskom spolku v časopisoch *Svit* a *Bubon*. Evanjelickú teológiu študoval v Prešove, kde sa spoznal s P.O. Hviezdoslavom a výsledkom ich priateľstva bolo v r. 1871 vydanie almanachu **Napred**. Prvé básne uverejnil v roku 1867 v *Sokole*. Jeho tvorba mala veľa novátorských črt, ktorými sa odtrhol od postromantickej literatúry a snažil sa o rozhybanie mladej generácie.

Ale prejavoval sa v nej aj vlastný nepokoj, sklamanie a strata ideálov. Vydal historickú povesť *Atalanta* a zbierku poézie *Túhy mladosti*. Posledné roky prežil v biede a zabudnutí v Lučenci, kde ukončil život samovraždou. Zastreliť sa 27.3.1887 a v tomto roku sme si pripomenuli 125. výročie od jeho smrti. Na lučenskom cintoríne má symbolický hrob.

K významným rodákom obce patria: **Štefan Peniažka**, protifašistický bojovník a funkcionár ONV.

Ján Benčík st. ako správca ev. a. v. a št. ľudovej školy v Točnici a kultúrny organizátor obce, zastával viaceré funkcie - predseda Slovenskej evanjelickej jednoty, kultúrny referent Slovenskej evanjelickej mládeže, veliteľ DHS, predseda MOK, režisér divadelných hier. V Točnici učil od 1.9.1936 do 1945.

Ing. Ján Marko, politický a verejný pracovník, poslanec FZ, minister zahraničných vecí Československa, v r. 1969-71.

Tibor Pupala, diplomovaný technik a amatérsky výtvarník.

Prof. Juraj Hraško, DrSc, akademik SAV. V roku 1994 bol ministrom MŽP SR, vysokoškolským učiteľom a od r. 1999 bol veľvyslancom SR vo Švajčiarsku. V 90. rokoch bol predsedom medzinárodnej poroty Ekotopfilm.

Točnica bola pôsobiskom aj **Ondreja Perényiho - Pohranca**, bol učiteľom a správcom školy od 4. 10. 1913 do r. 1928. Od 2. augusta 1922 viedol školskú kroniku v Točnici. Nacvičil so žiakmi divadelné predstavenia, bol organizátorom Úverného i Potravného spolku a so žiakmi robil vychádzky a exkurzie v regióne i na Slovensku. V Točnici učil 15 rokov.

S Točnicou sa spája meno, PaedDr. **Augustín Čisár**, v rokoch 1999-2003 pôsobil ako generálny konzul SR v Sankt Peterburgu. Od februára 2004 pôsobil ako mimoriadny a splnomocnený veľvyslanec SR v Ruskej federácii. Práve jeho zásluhou, dňa 3. júna 2012 prišiel do Točnice slávny ruský spevácky súbor Alexandrovci. Jeho členovia prišli vzdať hold a zaspievať pri hrobe vojaka seržanta F.V. Šelkopljassova, príslušníka Červenej armády, ktorý v Točnici 19. januára 1945 položil svoj život pri oslobodzovaní Československa. Podujatia sa zúčastnili aj predseda Národnej rady SR Jaroslav Paška a Veľvyslanec Ruskej Federácie v Slovenskej republike P. Kuznecov, ktorí položili kyticu a veniec na hrob vojaka.

Súčasnosc:

Obec má 364 obyvateľov a patrí do mikroregiónu Javor. Starostkou obce je **Mária Salajová**. Sídlo obecného úradu je vedľa zvonice. V blízkosti sa nachádza **kultúrny dom**. V obci sa organizujú každoročne podujatia ako: Stavanie a rúcanie mája, Deň detí,

Pokr. str. 4

Pokr. zo str. 3 Október - mesiac úcty k starším. Väčším podujatím býva športový deň obce, ktorý tradične organizujú členovia DHZ a tento rok sa konal 29.9.2012.

Točnicu zviditeľnilo aj to, že bola dejiskom 4. ročníkov medzinárodných pretekov „Countrycross na Kopani“, organizovaných OZ Športfan, na čele so zástupcom Pavlom Garajom z Vidinej, ktorého väčšina priaznivcov motoristického športu pozná pod menom Brčo. Žiaľ tohto roku sa kvôli niektorým nepravnikom už nekonali.

Dobré meno Točnice šíri aj heligónkar **Daniel Ivanič**, ktorý sa pravidelne zúčastňuje na rôznych súťažiach, kde obsadzuje popredné miesta.

Na území obce pôsobia dve organizácie: Dobrovoľný hasičský zbor Točnica a Obecný futbalový klub Točnica, ktorý úspešne súťaží v malom futbale. V katastri obce pôsobí Poľovnícke združenie Hubert.

Medzi súčasné dominanty obce patrí novopostavený katolícky kostol z roku 2008

Cez obec preteká potok Točnica. Zaujímavosťou je chránený prírodný objekt - Údolie potoka Točnica, meandrujúci potok so zvyškami starého dubového lesa so značnou biologickou a estetickou hodnotou.

Návštevníkov či prechádzajúcich obcou upúta bocianie hniezdo na stĺpe, ktoré už patrí k viacročným atraktivitám obce.

História obce Točnica doteraz nebola publikovaná, ale v blízkej budúcnosti by sa to malo zmeniť, nakoľko z iniciatívy starostky obce a poslancov obecného zastupiteľstva, bola spísaná monografia obce, ktorej autorom rukopisu je PhDr. Jozef Drenko a za pomoci obyvateľov obce sa pripravuje jej finálna podoba. Následne po získaní sponzorských finančných príspevkov sa pripravuje vydanie publikácie.

Zdroj: Vlastivedný slovník obcí na Slovensku, www.tocnica.sk, J. Drenko: priprav. publikácia...

ALEXANDROVCI V TOČNICE

PaedDr. Augustín Čisár, predseda NR SR Pavol Paška, PhDr. Alexandra Pivková, primátorka mesta Lučenec, Mária Salaiová, starostka obce Točnica

Foto: Ján Šnúrik

Ľudia - roky - udalosti

Životné jubileum hudobnej pedagogičky Jolany Kleinovej

Hudobná pedagogička Mgr. Jolana Kleinová, rod. Becherová sa narodila 15. 9. 1952 v obci Hodejov v okrese Rimavská Sobota. Základné i stredoškolské vzdelanie nadobudla v Lučenci, kde maturovala v r. 1970 na SVŠ B. S. Timravy v triede prof. Michala Petiana. Súbežne v r. 1960-1971 navštevovala hodiny klavírnej hry – I. i II. stupeň Ľudovej školy umenia (ĽŠU) v Lučenci. V r. 1989-94 študovala popri zamestnaní pedagogiku a hudobnú výchovu na UPJŠ v Prešove. V r. 1970-72 a 1974-90 pôsobila ako učiteľka klavírnej hry a hudobnej náuky na ĽŠU v Lučenci, v r. 1972-74 na ĽŠU v Žarnovici. V r. 1990-94 súkromne podnikala v Lučenci. V r. 1994-2004 pedagogicky pôsobila na ZUŠ Poltár, najprv ako zástupkyňa riaditeľa, od r. 1998 ako riaditeľka školy. V r. 2004 sa stala riaditeľkou Súkromnej ZUŠ v Lučenci a v tejto pozícii zotrvala do r. 2009. Vtedy nastúpila ako učiteľka na Cirkevnú ZUŠ sv. Jána Bosca v Lučenci. Od r. 2011 je na starobnom dôchodku.

Jolika, načrime úvodom rozhovoru do genealógie vašej rodiny ...

Môj otecko pochádza z Horehronia z rázovitej dediny Závadka nad Hronom.

Jeho otec Matej vycestoval v čase hospodárskej krízy za prácou do Ameriky a za zarobené peniaze si kúpil pozemky v Gemerčeku pri Rimavskej Sobote. Sem sa rodina neskôr presťahovala, tu sa môj otec zoznámil s Malvínou Fejesovou a v r. 1945 sa zobrali. Starký na následky koncentráku v Dachau v r. 1946 zomrel a moji rodičia prebrali hospodárstvo. Otec sa popri roľníčení učil hrať na klavíri a sprevádzal bohoslužby v rím.-kat. kostole v Gemerčeku. Neskôr sa stal kantorom v Hodejove, kde som sa ja v r. 1952 narodila. Pre svoj krásny hlas dostal ponuku vykonávať funkciu organistu v rím.-kat. kostole v Lučenci a tak sa sem naša rodina v marci 1953 presťahovala. Detsvo som ja a moji štyria súrodenci prežili v dome na Hviezdoslavovej ulici. Všetci piati sme začínali súkromným štúdiom hudby, lebo do Hudobnej školy nás pre zlý kádrový posudok neprijali. Základy klavírnej hry som získala u pani Anny Žarnovickej, Viktórie Kaiserovej a neskôr v ĽŠU u Eleny Mázorovej, na ktorú si s láskou spomínam.

Po maturite na SVŠ v r. 1970 si ihneď nastúpila ako učiteľka na ĽŠU v Lučenci, hoci potrebnú kvalifikáciu si získala až oveľa neskôr ...

Na ĽŠU v Lučenci som bola zároveň žiačkou i učiteľkou, prijali ma na zastupovanie Kataríny Makulovej počas materskej dovolenky. Mala som to šťastie, že moja učiteľka klavíra učila v triede oproti a keď som čokoľvek potrebovala, vždy mi ochotne pomohla. V tom čase som si podala prihlášku na konzervatórium do Košíc – hra na organ, tá však bola na ONV pre môj kádrový profil zamietnutá. Po dvoch rokoch učiteľovania som musela z lučenskej ĽŠU odísť, lebo som v dotazníku uviedla, že chodím do kostola. Zakotvila som v Žarnovici, kde bývala moja sestra Veronka. V r. 1974 som sa vydala a narodili sa mi dve krásne deti – Števkó a Inka. Po zmene priezviska som znovu mohla učiť v Lučenci ako nekvalifikovaná, stále som mala zmluvu na dobu určitú. Po druhej materskej som si každý rok podávala prihlášku na všetky pedagogické fakulty, no nemala som šťastie.

Až v r. 1989 sa v Prešove otvárala kombinácia hudobná výchova – pedagogika a túto príležitosť som si už nenechala ujsť. V r. 1994 som promovala na UPJŠ v Prešove.

Okrem lučenskej ĽŠU (neskôr ZUŠ) si neskôr pôsobila aj na iných umeleckých školách v regióne ...

V r. 1990 po absolvovaní 1. ročníka prešovskej fakulty a po 20-ich rokoch pedagogickej praxe som požiadala ONV o zmenu pracovnej zmluvy na dobu neurčitú. Moju žiadosť však VPN a ROH neodporučili. Veľmi ma to rozladilo a tak som sa rozhodla odísť zo školstva. Otvorila som si butik, kde som predávala a zároveň som študovala. Nebolo to ľahké rozhodnutie. Po ukončení vysokej školy som oslovila mnoho ZŠ i ZUŠ, ale nikde sa nenašlo miesto. Až v jeden deň mi metodička ONV Eva Rózová volá, že má pre mňa miesto zástupkyne riaditeľa v Poltári. Po mesiaci rozmýšľania som to vzala. Napriek problémom a ťažkostiam, ktoré ma počas môjho riadenia školy sprevádzali, pokladám tieto „poltárske roky“ za najkrajšie v mojom živote. Naviazala som tu mnoho priateľstiev, pracovala som vo vynikajúcom kolektíve mladých učiteľov – Stano Spišiak, ml., Richard Novotný, Barnabáš Szabó, Sveda Križáková, Denisa Kertéssová, Marienka Drozdová, Iveta Belková, Feri Klempár a iní. Ďalšia etapa môjho života pokračovala na Súkromnej ZUŠ v Lučenci, ktorú v r. 2004 otvoril môj brat František Becher pri Súkromnom gymnáziu. Začínala som znovu „od piky“ – počnúc nábytkom, nástrojmi, učiteľmi ... Teraz to však išlo omnoho pružnejšie ako v Poltári. Veľmi rýchlo sme sa dostali do povedomia mesta ako škola, ktorá sa k žiakom správa ľudsky. A ako sa hovorí, že „v malom hrnci sa polievka lepšie uvarí“ – tak to naozaj platí.

V súčasnosti pôsobíš na Cirkevnej ZUŠ sv. Jána Bosca v Lučenci ...

Vyučujem tu klavír i hudobnú náuku – najmä v detašovanej triede v Haliči. Zaujať dnešné deti je dosť náročné. Pripravujem pre nich rôzne hry, omaľovánky, učebnice. Hodiny, i keď pripravené, nemajú pevnú štruktúru, stále improvizujem, skúšam všeličo.

Dnešní rodičia dajú deťom všetko – obliečenie, hračky, sladkosti, počítač, atď, ale veľmi málo sa im osobne venujú. Preto veľká časť výchovy spočíva na bedrách učiteľov. Zabúdajú pritom na citový vývin dieťaťa, na výchovu úcty k hodnotám, zmyslu pre povinnosť, zodpovednosť... Treba si na ne skutočne nájsť čas, pretože žiadna hračka nenahradí fyzickú prítomnosť rodiča.

Tvoji najvýznamnejší žiaci?

Za 42 rokov mojej pedagogickej praxe som učila mnoho detí, ktoré boli vynikajúcimi klaviristami a 90% z nich pokračovalo v štúdiu na II. stupni ZUŠ. Viacerí z nich sa pohli v mojich „šľapajách“ a stali sa z nich výborní učelia. Spomeniem aspoň niektorých: Monika Kubincová, Gabika Herényiová, Silvia Švoňavská, Zita Polorecká, Ľuba Zdechovanová, Andrea a Denisa Kertésová, Marianna Janštová, Zuzana Gregorová, Janka Sivičková, Žofia Sabatková ...

Mohla by si sa na záver podeliť s nami o tvoju životnú filozofiu?

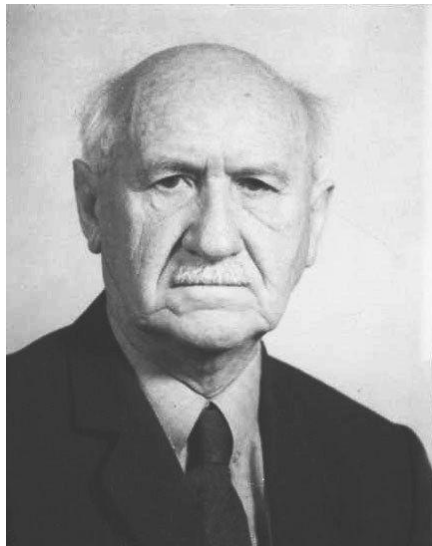
„Ak pôjdeš vytrvale za svojim cieľom, celkom určite ho dosiačneš. Nezabudni však byť stále človekom, pretože každému sa vždy všetko vráti – dobré aj zlé.“

PhDr. František M i h á l y

Pripomíname si:

Rezső Rudolf Petik

V mesiaci október 2012 si pripomíname nedožitú 95. narodeninu zaslúžilého učiteľa, publicistu a regionálneho historika Rezsőa Rudolfa Petika, ktorý sa narodil 19. 10. 1917 vo Zvolene.

Ľudovú školu i gymnázium navštevoval v Lučenci, maturoval tu v r. 1935 v triede prof. Bálinta Mihály. V r. 1937-41 študoval na Pedagogickej fakulte v Bratislave a Budapešti, neskôr v r. 1952-57 na Vysokej škole pedagogickej v Budapešti a Egri. Na Slovensku pôsobil ako učiteľ v Lučenci (1935-37) a Čakanovciach (1941-46). V r. 1947 sa s rodinou presídlil do Maďarska. V r. 1953 zakotvil v meste Sátoraljaújhely, kde pôsobil ako učiteľ, riaditeľ i krajský školský inšpektor do r. 1978, kedy odišiel do dôchodku. Na školách, kde pôsobil, vyučoval slovenský jazyk, maďarský jazyk a zemepis.

Svoje celoživotné dielo zasvätil národnostnému školstvu a kultúre, zasľúžil sa o šírenie slovenského jazyka v meste Sátoraljaújhely a jeho okolí.

Vydal niekoľko publikácií: Dejiny slovenskej školy v Sátoraljaújhely (1972), Národopis Slovákov v Maďarsku (1975 – spoluautor), Kapitoly z histórie národnostného školstva v našej župe (1999) a i. Prispieval do časopisov: Ľudové noviny (Budapešť), Prágai Tükör (Praha), Újhelyi Körkép, Helyi Krónika (Sátoraljaújhely) a i.

Aj na dôchodku aktívne pracoval – viedol spevácky zbor, bol organizátorom v kalvínskom kostole, spoluorganizoval šachový krúžok, svojimi článkami prispieval do rôznych periodík. Príležitostne navštevoval aj Lučenec, kde sú na cintoríne pochovaní jeho rodičia. Rezső Rudolf Petik zomrel 5. 2. 2010 v Sátoraljaújhely, kde je aj pochovaný na verejnom cintoríne. Nech odpočíva v pokoji!

František M i h á l y

VÝROČIA ● VÝROČIA ● VÝROČIA

TIMRAVA – Božena Slančíková – 145. výročie nar. (2.10.1867 Polichno), slovenská spisovateľka, národná umelkyňa. V Lučenci má sochu pred budovou Gymnázia, ktoré nesie jej meno, pamätnú tabuľu na dome, kde žila, bustu na cintoríne. Je po nej pomenovaný divadelný súbor OZ Timrava, divadlo a Literárna súťaž Timravina studnička.

BODICKÝ Daniel – 80. výročie úmrtia (6.10.1932 Lučenec) – osvetový pracovník, učiteľ, školský inšpektor v Lučenci. (24.7.1864 Sebedín – Bečov – zomrel 6.10.1932 Lučenec). Učil v Polichne, na Učiteľskom ústave v Lučenci, autor slovenskej gramatiky pre ľudové školy. Pochovaný je v Lučenci.

ORAVCOVÁ Zlatica – 80. výročie nar. (7.10.1932 Pondelok – Hrnčiarica Ves, pochovaná je v rodisku) – poetka, autorka duchovnej poézie, ev. farárka. Základné vzdelanie získala v rodisku a v Tisovci, kde jej otec pôsobil ako profesor na tamjšom gymnázii. V roku 1951 maturovala na gymnázii v Rimavskej Sobote. Študovala na Slovenskej evanjelickej teologickej fakulte v Bratislave. V roku 1955 nastúpila ako kaplánka do Martina. Od roku 1959 pôsobila v Košiciach, neskôr vo Vyšnej Pokoradzi (dnes Rimavská Sobota) a od roku 1963 v Kraskove. V roku 1977 sa natrvalo usadila v Žehni pri Prešove. Venovala sa tvorbe duchovnej poézie, celé desiatky jej básní a modlitieb boli uverejnené v Evanjelickom posle spod Tatier, v Cirkevných listoch, v Tranovského kalendári, v časopise Cestou svetla, Stráž na Sione a v iných. Jej precítená lyrická poézia je preplnená láskou k Bohu, plná porozumenia i uvažovania o zmysle života a ľudského údely. Počas života jej vyšla prvá básnická zbierka **V moci Tvojej lásky**, posmrtné zbierky Verše moje, ľeťte v dial (1993), Pod' za mnou (1999), a Podaj nám ruku (2008). V rukopise ostal nedokončený autobiografický román Moje detstvo, mnohé poviedky, básne a zveršované biblické príbehy pre deti. Jej menom je pomenovaná Evanjelická základná škola Zlatice Oravcovej v Rimavskej Sobote. Zomrela v Žehni, 9.7.1991.

UNGVÁRY Ján – 205. výročie úmrtia (10.10.1807) Zakladateľ prvej divadelnej spoločnosti v Uhorsku v r. 1790, dramatik. Narodil sa 28.11.1763 v Lučenci.

BOBROVSKÁ Norina – 60. výročie nar. (11.10.1952 Lučenec), herečka. Jej manžel je popredný džezový spevák Peter Lipa.

JANOŠKA Juraj – 130. výročie nar. (16.10.1882), politik, právnik, zastupujúci novohradský župan v Lučenci, zakladateľ časopisu Tatranský sokol.

BOBULOVÁ Brigita – 80. výročie nar. (19.10.1932 Lučenec), rod. Máčajová, herečka, sólistka činohry. Vytvorila vyše 100 divadelných postáv. Vo filme Šiesta veta, ktorý mal premiéru r. 1985 v Lučenci, stvárnila postavu matky B.S. Timravy.

PETIK Rezső – 95. výročie nar. (19.10.1917), učiteľ, novinár, regionálny historik. Svoje celoživotné dielo zasvätil národnostnému školstvu a kultúre, zasľúžil sa o šírenie slovenského jazyka v meste Sátoraljaújhely.

GOLDPERGEROVÁ Ema – 95. výročie úmrtia (28.10.1917 Martin) – kustódka SNM v Martine (nar. 5.3.1850 Ľuboreč).

Opustila nás

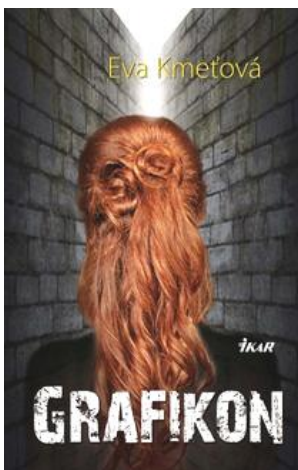
Pani **Zlata Petrivaldská**, neter spisovateľky Boženy Slančíkovej Timravy, zomrela vo veku 98 rokov, 8. septembra 2012. Stretli sme sa ešte minulý rok, kedy osobne navštívila Polichno a zúčastnila sa 26. novembra podujatia Ďakujeme!, v rámci cyklu aktivít Týždeň s Timravou. Niekoľko jej fotografií prinášame z tohto podujatia. Nech odpočíva v pokoji!

Stalo sa v regióne:

Eva Kmeťová a jej Grafikon

Talentovanej autorky, členke literárneho klubu VLAS pri Novohradskom osvetovom stredisku v Lučenci, vyšla kniha pod názvom **Grafikon**. Dielo sa zaoberá dnešným človekom, jeho ohrozenosťou, zraniteľnosťou i krehkou psychikou. Možno ho chápať ako metaforu: hovorí o potenciálnej moci nad jednotlivcami, skupinami, spoločnosťami prostredníctvom manipulácie. Život hlavnej hrdinky sa začne postupne odhaľovať ako dokonale premyslený plán organizácie, zaoberajúcej sa manipulovaním ľudí. Publikáciu vydal Ikar.

Dvaja fujaristi ocenení na dvoch mestských dňoch

Tibor Kobliček získal uznanie na Dňoch mesta Lučenec

Na slávnostnom odovzdávaní ocenení mesta Lučenec, ktoré sa konalo **24. augusta 2012** v kine Apollo, bol ocenený náš najznámejší výrobca ľudových hudobných nástrojov, majster **Tibor Kobliček**. **CENU PRIMÁTORKY** za šírenie dobrého mena – mesta Lučenec a celého Novohradu, mu osobne odovzdala PhDr. Alexandra Pivková, primátorka mesta Lučenec.

Pán Kobliček oslávil svoje jubileum bravúrne, dňa 9.6.2012 mu bolo v Cinobani venované podujatie „Koma, tak ako je...“ (viac sme o ňom písali v dvojčíse 7-8/2012)

Foto: Ján Šnúrnik

Martin Kubinec ocenený na Dňoch mesta Poltár

V dňoch **14. a 15. septembra 2012** sa v Poltári konali Dni mesta. V rámci nich sa na slávnostnom zasadnutí mestského zastupiteľstva v obradnej sieni MsÚ odovzdávali ocenenia. Najvyššiu cenu Národného osvetového centra v Bratislave „**Medailu Daniela Gabriela Licharda**“ si z rúk primátora mesta Poltár, Pavla Gavalca, prevzal fujarista **Martin Kubinec**. Prišiel skromne s manželkou a dcérou. Bol členom prvého a najznámejšieho tria fujaristov – Kubincovcov. Vychoval aj svojich následníkov. Tibor Kobliček za svoje úspechy vďačí práve jemu, ale boli to aj ďalší, spomeniem aspoň Paľka Bielčika. Veľmi pekne bola spracovaná krátka fotoprezentácia o živote tohoto skromného a úžasného umelca. Kto by si ju chcel pozrieť, môže, nakoľko je aj na stránke – www.poltar.sk v časti videoarchív.

Podakovanie patrí nielen oceneným, ale aj tým, ktorí nezabúdajú na osobnosti nášho Novohradu.

BALVALFEST 2012

Už 12. ročník medzinárodného rómskeho festivalu sa uskutočnil v dňoch **21. a 22. septembra 2012** v Kokave nad Rimavicou. Vlado Sendrei sa aj teraz postaral o zaujímavý Galaprogram, okrem domácich súborov sa predstavili aj kolektívy z Česka a Maďarska. RYTMUS a jeho koncert bol celkom iste lákavým. Na záver nechýbala ani zábava, čiže tradičný cigánsky bašavel.

Napísali ste nám!

Lehôtka hostina – 1. septembra 2012

Zrána, keď miestny rozhlas zvolával obyvateľov obce na hostinu, na Lehôtku padal dážď. Ale po futbalovom turnaji sa počasie umúdrilo, ba na poludnie sa vyčiaslo a obec zaliali slnečné lúče. Takto slnečne a hlavne srdečne sme v obci otvorili **Slovenskú izbu**. Ženičky z Klubu žien pri Obecnom úrade v Lehôtke pochystali a poznávali kroj, vyšívajú obrys, džbánik či kolovrátky, každá veru, čo ktorá mala doma. A tak na obecnom úrade vznikla tradičná izba pre potešenie domácich i hostí, čo sme si aj slávnostným slovom uctili.

Potom prišiel na rad program v kultúrnom dome a príhovor starostu, **Richarda Laššana**. Tak prenádhorne veršované sa rodákom, dedičanom svojim príhovoril, až za srdce stislo. Nasledovali príhovory významných hostí. Ako prvá pozdravila prítomných riaditeľka Domu Matice slovenskej **Ing. Alena Rezková**. Nasledoval príhovor **Ing. Milana Spodniaka**, poslanca BBSK a zároveň starostu obce Ratka. Ten okrem osobného prania návštevníkom podujatia pripomenul aj ďalší význam tohto dňa z pohľadu našej štátnosti.

Potom sa prítomným príhovoril **Ján Mičuda**, starosta obce Tomášovce a zároveň odovzdal pozdrav od **Ing. Branislava Hámorníka**, poslanca BBSK a prednostu Obvodného úradu v Lučenci. Po týchto slovách zaznela hymna pri príležitosti Dňa ústavy a potom už nasledoval bohatý kultúrny program,

v ktorom vystúpili: domáci spevácky zbor **Ľahoťianky**, DFS **Ratolesť** z Detvy, ĽH **Gáborovci** a heligónkari z Novohradu. A keďže nám počasie prišlo, program sa presunul pred obecný úrad, kde sa so svojím vystúpením predstavil FS **Ipeľ** z Lučenca. Spev a hudba zneli do ďaleka a vôňa gulášu sa niesla celou dedinou. Slávnostnú atmosféru podčiarkovala prítomnosť ľudových remeselníkov a stánkov s cukrovinkami. Zábava pokračovala do neskorých večerných hodín a pokračovanie mala aj v nedeľu slávnostnými bohoslužbami a hudobným programom Popoludnie pri pesničke.

Nuž teda, také boli Dni obce Lehôtka tohto roku. Čo priniesie ďalší ročník, na to sa už teraz tešíme!

Ing. Alena Rezková,
riaditeľka Domu MS v Lučenci

Hrad svetov 6.

Uplynulo päť rokov od usporiadania prvého ročníka medzinárodnej artfoto výstavy vo Fiľakove, ktoré bola nultou výstavou v zrekonštruovanej Bebekovej bašte. Na piatich predošlých ročníkoch fotofestivalu „**Hrad svetov**“ sa vo Fiľakove predstavili fotografi z Japonska, Austrálie, Brazílie, Venezuely a z deviatich európskych štátov.

V roku 2012 budú hlavnými hosťami umelci Talianska (Rosi Guia, Fabio Loi, Nagy Zoltán, Uliano Lucas, Salvatore

Ligos) a Maďarska (Szamody Zsolt Olaf, Papp Elek, Lehotka László). Szamody Zsolt Olaf, predseda Maďarského zväzu fotografů, prezentuje na výstave svoje diela nafotené v Číne. Spoluorganizátorom výstavy je združenie Ménes-patak Egyesület z Maďarska. Na vernisáži (**20. septembra 2012 o 16,00**) odzneli dže-zové kompozície pre klavír a gitaru v interpretácii Pála Botosa a Attilu Atlasza. Výstavu, ktorá bude sprístupnená do 15. novembra 2012 na horných podlažkách Bebekovej bašty, otvoril kurátor András Tóth.

Mgr. Attila Agócs,

riaditeľ Hradného múzea

Výstavy Novohradského múzea

a galérie v Lučenci

Symfónia Hodruše - 3. 10. - 4. 11. 2012,
vernissáž - 3.10.2012 o 16,00 hod.

Pri príležitosti 110. výročia založenia Súkromnej strednej umeleckej školy v Hodruši - Hámroch sa v našich priestoroch koná výstava, na ktorej sa svojimi prácami predstavia študenti z jednotlivých študijných a učebných odborov. Umelci – výtvarníci budú prezentovať výtvarné diela rôznych techník, ktoré dopĺňajú grafiky a umelecké fotografie. Umelci – remeselníci, ako pasári, zlatníci, rytci či umeleckí kováči vystavia svoje výrobky v podobe kovaných plastík, sakrálnych predmetov, chladných zbraní, gravírovaných výrobkov určených pre stolovanie, ďalej rytín, razníc, medailí a v neposlednom rade strieborných šperkov, ktoré sú výnimočné tým, že sú originály, ktoré sa umiestnili na popredných miestach v celoštátnych súťažiach a majú nemalú umeleckú hodnotu.

Poklady minulosti - stála expozícia z najcennejších zbierok Novohradského múzea a galérie z archeológie, histórie, etnológie a výtvarného umenia. Návštevníci môžu obdivovať poklady z doby bronzovej, strieborný poklad mincí zo Šuricu, kópie zlatého pokladu objaveného v krypte kalvínskeho kostola v Lučenci, nálezy z archeologických lokalít Radzovce a Fiľakovo, historické sklo a smalty z produkcie už zaniknutých sklární a smaltovní, ľudovú hrnčinu z Haliče a okolia, župné kreslá a nábytok z interiéru Haličského zámku, ukážky najstarších historických kníh a výber z tvorby významných výtvarných umelcov novohradského regiónu.

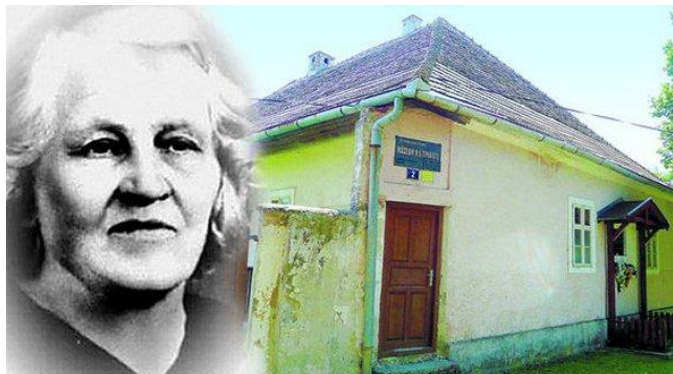
Katarína Köböllová,

programová pracovníčka

- Novohradské múzeum a galéria Lučenec

Maľujeme Timravu

Starosta obce Polichno a riaditeľka Domu Matice slovenskej v Lučenci, vyhlásili výtvarnú súťaž **MAĽUJEME TIMRAVU**, pri príležitosti 145. výročia narodenia spisovateľky Boženy Slančíkovej Timravy a 545. výročia prvej písomnej zmienky o obci Polichno.

Súťaž bola vypísaná pre žiakov ZŠ a ZUŠ okresov Lučenec a Poltár. Vernisáž výstavy a odovzdávanie cien oceneným autorom bude dňa **6. októbra 2012** ako súčasť tradičného, literárno-turistického podujatia TIMRAVIN CHODNÍČEK.

Výstava bude sprístupnená v rodnom dome spisovateľky B.S. Timravy, na evanjelickej fare v Polichne, v mesiacoch október – december 2012. **Pavel Kysel', starosta obce Polichno**

OZNAM pre organizátorov podujatí!

Novohradské osvetové stredisko v Lučenci pripravuje vydanie publikácie: **KALENDÁR výročí a KATALÓG kultúrno-spoločenských podujatí v roku 2013**. V tejto súvislosti sa obraciam na organizátorov, ktorí plánujú uskutočniť takéto podujatia a majú záujem o ich uverejnenie, aby najneskôr do **16. novembra 2012** zaslali na e-mail:

(abelovsky@noslc.sk) nasledovné údaje:

Katalóg podujatí:

- názov podujatia,
- stručná charakteristika,
- dátum alebo aspoň mesiac,
- kto je usporiadateľ, resp. spoluusporiadateľ
- kontakt na usporiadateľa (adresa, tel., e-mail)

Kalendár výročí:

- významné osobnosti, rodáci a pod.
- kolektívy (folklórne, divadelné, hudobné, speváci...)
- významné udalosti alebo historické a prírodné zaujímavosti,
- pamiatky a pamätihodnosti,
- vznik obce - prvá písomná zmienka

Kalendár bude zaslaný v elektronickej podobe všetkým obecným úradom, školám a kultúrnym inštitúciám v okresoch Lučenec a Poltár, v tlačenej podobe všetkým, ktorí do neho prispeli. Zároveň bude uverejnený na webovej stránke NOS- www.noslc.sk. Jedna časť bude venovaná prispievateľom (kultúrne inštitúcie, obce, umelecké kolektívy, školy, CVČ, ZUŠ a pod.), vrátane kontaktov. Preto vás žiadame o nahlásenie, okrem názvu organizátora, aj jeho adresu, telefón, e-mail, webovú stránku a pod.

Brdárska kapustnica 2012

Tretí ročník „Súťaže o najlepšiu brdársku kapustnicu“ sa konal v sobotu **22.9.2012** v obci Veľká Ves. Podujatie si už získalo veľmi dobré meno, čo dokazuje aj dosť vysoký počet prihlásených. Bolo ich viac až o desať ako vlni, teda celkom **27 družstiev**.

Jozef Líška, starosta obce, po vyhlásení výsledkov odovzdal ceny víťazom. Prvé miesto získali domáci, ktorí súťažili pod názvom **Kalamita istá**. Na druhom mieste skončili **Lovinskobanskí kalapoši** a tretie miesto si vybojovali, či lepšie povedané uvarili, súťažiaci pod názvom **Sadko-team Stožok**.

Aj tohto roku odovzdal starosta obce osobitnú cenu - tím sympatie, získalo ju družstvo **Od kapusty riť popustí**. Tento názov je práve pri takejto súťaži, priam originálny.

Pre návštevníkov bolo pripravených množstvo sprievodných podujatí. Obec Veľká Ves ďakuje všetkým a už teraz sa pripravuje na ďalší ročník, aby bol ešte lepší. Aby všetci návštevníci nielen odchádzali domov s pekným zážitkom, ale aby o ňom povedali aj svojim priateľom, a o to predsa ide.

Foto: www.velkaves.sk

Kam za kultúrou

BBSK – Novohradské osvetové stredisko Lučenec

13.10. Festival hudobného folklóru
– reg. súťažná prehliadka ľudových hudieb, spev. skupín...
miesto: KD Vidiná

17.10. Divadelná jeseň 2012
– otvorenie festivalu, prehliadky divadelných súborov, happening v uliciach mesta,
5. roč. Novohradskej improv. ligy a i.
miesto: Lučenec

26.10. – DS APROPO Fiľakovo
Szabotáž (Voľné nápady)
Miesto: Divadlo BST o 10,30

26.10. Divadlo Thália Košice
PLETYKÁK (Pletky)

Miesto: Divadlo BST o 19,00

26. - 27. 10. Prehliadka DOS
(divadelných ochotníckych súborov)
Miesto: KD Tomášovce

26.-27.10. Celoslovenský festival zhudobnených veršov – 7. ročník
miesto: Fiľakovo a okolie

BBSK – Novohradské múzeum

a galéria Lučenec

Symfónia Hodruše

– výstava pri príležitosti 110. výr.
založenie SUŠ v Hodruši

Poklady minulosti

- stála expozícia z najcennejších zbierok NMG

miesto: NMG, Kubínskeho nám. 3,
otvor.: ut.-pi.: 9.00-17.00,
ne: 14.00-17.00

Mesto Lučenec – mestský úrad, oddelenie školstva, sociálnych vecí, kultúry a športu

9.10. Vernisáž výstavy Gy. Szabó: Cieľ a smer
v novorekonštruovaných priestoroch organizuje Klub priateľov

Júliusa Szabóa. Hodiny pre verejnosť každý štvrtok od 14.00 do 17.00 hod, iné dni po dohode s Dr. Kingou Szabó, tel. 0905943560
miesto: Pamätný dom Gyulu Szabóa v Lučenci (pri mestskom parku)
o 17.30 hod.

19.10. La Gioia - Benefičný koncert,
miesto: Divadlo B.S. Timravy
o 19.00 hod.

31.10. Zlomené krídla
– pietne spomienkové podujatie,
miesto: mestský cintorín o 17.00 hod.

Fiľakovo

5.10. Spomienka na revolúciu
1848-49 a kladenie vencov
miesto: Námestie Padlých hrdinov
o 16.00 hod.,

organizátor: OZ KOHÁRY,
MO Csevadok

12.10. Oslava jubilantov
miesto: spoločenská sála MsKS-Klub
o 15.00 hod., organizátor: Jednota dôchodcov a MsKS

19.10. ARMWRESTLING
- súťaž v predtlačaní rukou s kult. programom
miesto: MsKS o 18.00 hod.,
organizátor: SOMA Slovensko s.r.o.

21.10. Živý koncert
- **ZOLTÁNA MÁGU** a jeho hostí
miesto: MsKS o 18.00 hod.,
organizátor: KMEM Alapítvány a MsKS

27.10. VII. Celoslovenský festival zhudobnených veršov
- Galaprogram
Hostia programu: Szörényi Levente a Illés Emlék Zenekar z Miškova
miesto: MsKS o 16.30 hod.,
organizátor: Oblastný a miestny výbor Csevadoku

28.10. Jesenná túra na území Novohrad-Nógrád geoparku
Odchod pred MsKS o 9.00 hod., bližšie informácie na webovej stránke
www.nngeopark.eu

Výstavy Hradného múzea Fiľakovo:

Výstava Enikő Tóth: Digital & Traditional Art
- výstava bude sprístupnená do 18.11.2012
miesto:
Mestské vlastivedné múzeum

Výstava Dravce Slovenska
- výstava bude sprístupnená od 3.10. do 18.11.2012
miesto:
Mestské vlastivedné múzeum

Výstava Intarzie Júliusa Andera
- výstava bude sprístupnená od 3.10. do 9.11.2012
miesto:
Mestské vlastivedné múzeum

Výstava - Hrad svetov 6
- výstava bude sprístupnená od 20.09. do 15.11.2012
miesto: Bebeková veža

Polichno

6.10. Timravínym chodníčkom, turisticko-literárny pochod, prehliadky rodného domu B.S. Timravy,
výstava Maľujeme Timravu, vyhodnotenie výtvarnej súťaže...
miesto: Polichno

Zlatno

6.10. Prezentačný deň mikroregiónu Hornohrad
a súťaž o najlepšiu Hornohradskú klobásu
miesto: obec Zlatno
od 10.00 hod.